

Qabul qilindi: 05.11.2024

Chop etildi: 28.12.2024

UDK: 11:35.08(575.1)

ICHKI ISHLAR XODIMLARIDA KREATIV FIKRLASHNING MOHIYATI

¹Sultanova Gulnoza Sabirovna

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti “Falsafa
va milliy g‘oya” kafedrasi professori, (DSc)

²Shamsiyev Sardor Aslidinovich

Samarqand davlat universiteti “Falsafa va milliy g‘oya”
kafedrasi mustaqil izlanuvchisi

СУЩНОСТЬ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ У СОТРУДНИКОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

¹Султанова Гулноза Сабировна

(DSc), профессор, Самаркандский государственный университет
по имени Шарофа Рашидова

Кафедра философии и национальной идеи

²Шамсиев Сардор Аслидинович

Независимый исследователь

Кафедра философии и национальной идеи

Самаркандского государственного университета имени Шарофа
Рашидова

THE ESSENCE OF CREATIVE THINKING IN EMPLOYEES OF THE INTERIOR

¹Sultanova Gulnoza Sabirovna

professor, (DSc) of the Department

“Philosophy and national idea”

Samarkand State University after named Sharof Rashidov

²Shamsiev Sardor Aslidinovich

Samarkand State University after named Sharof Rashidov

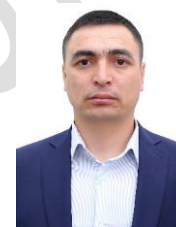
independent researcher of the Department

“Philosophy and national idea”

1

<http://orcid.org/0000-0001-5337-6448>

2

<https://orcid.org/0009-0005-7891-4325>

Annotatsiya: Maqolada ichki ishlar organlari xodimlarining muhim kasbiy sifati sifatida kreativ fikrlashning mohiyati muhokama qilinadi. Jinoyatlarning oldini olish va ochish, fuqarolar bilan o'zaro munosabatlar va qiyin vaziyatlarni tahlil qilish kabi muammolarni hal qilishda nostandart yondashuvni talab qiladigan kasbiy faoliyatning xususiyatlari aniqlandi. Shuningdek, jamoalarda o'qitish, treninglar va amaliy ishlar orqali xodimlarda ijodkorlikni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar mavjud. Maqolada zamonaviy sharoitda ish samaradorligini oshirish uchun ijodiy yondashuvning ahamiyati ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: ijodiy fikrlash, ichki ishlar xodimlari, kasbiy faoliyat, nostandart yechimlar, analitik fikrlash, huquqbuzarliklarning oldini olish, ijodkorlikni rivojlantirish, innovatsion yondashuvlar.

Аннотация: В статье рассмотрена сущность креативного мышления как важного профессионального качества сотрудников органов внутренних дел. Раскрыты особенности профессиональной деятельности, требующие нестандартного подхода к решению задач, таких как профилактика и раскрытие преступлений, взаимодействие с гражданами и анализ сложных ситуаций. Также представлены рекомендации по развитию креативности у сотрудников через обучение, тренинги и практическую работу в командах. В статье подчеркивается значение креативного подхода для повышения эффективности работы в современных условиях.

Ключевые слова: креативное мышление, сотрудники внутренних дел, профессиональная деятельность, нестандартные решения, аналитическое мышление, профилактика правонарушений, развитие креативности, инновационные подходы.

Abstract: The article examines the essence of creative thinking as an important professional quality of employees of internal affairs agencies. The features of professional activity requiring a non-standard approach to solving problems such as crime prevention and detection, interaction with citizens and analysis of complex situations are revealed. It also provides recommendations for the development of creativity among employees through training, trainings and practical work in teams. The article emphasizes the importance of a creative approach to improve work efficiency in modern conditions.

Key words: creative thinking, internal affairs officers, professional activity, non-standard solutions, analytical thinking, crime prevention, creativity development, innovative approaches.

Кирish. Kreativ fikrlash - bu insonning yangi g'oyalari, yondashuvlar va yechimlarni yaratish qobiliyatidir. Ichki ishlar organlari xodimlari uchun bu ayniqsa muhimdir, chunki ularning ishi nostandart yondashuvlarni talab qiladigan dinamik o'zgaruvchan sharoitlar bilan bog'liq.

Mamlakatimizda ichki ishlar tizimini kompleks isloh qilish, aholining tafakkurida huquqiy madaniyatini yuksaltirish, huquqbuzarliklarning barvaqt profilaktikasini tashkil etish, ichki ishlar organlari xodimlarining professional salohiyatni oshirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. "Ayni paytda, global dunyodagi shiddat bilan o'zgarib borayotgan ijtimoiy-siyosiy vaziyat soha faoliyatini zamon talablariga mos ravishda mutlaqo yangicha usullarda tashkil etishni taqozo etmoqda....Sohaga ilg'or tajribalar va ish usullarini, innovatsion-raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, xodimlarning intellektual va kasbiy salohiyati, ma'naviy-ma'rifiy saviyasi, jismoniy va ruhiy tayyorgarligini oshirish, ularning mashaqqatli va fidokorona mehnatini munosib qadrlash bo'yicha zarur chora-tadbirlarni belgilash talab etiladi"[1]. Shu nuqtai nazardan ichki ishlar xodimlari kreativ tafakkurini yuksaltirishda mantiqiy tafakkurning o'rni va rolini aniqlash, falsafiy kategorial asoslarini ochib berish, ob'yektiv va sub'yektiv qonuniyatlarining ijtimoiy-falsafiy xususiyatlarini ilmiy asoslash muhim ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar tahlili. Maqolada rus, xorij va respublikamiz olimlarining icki ishlar organlar xodimlarining kreativlikka, ijodiy fikrlashiga oid asarlaridan samarali foydalanildi.

Tahlillar va natijalar. Kreativlik (lat., ing. "yaratish" - yaratish, "ijodiy" - yaratuvchi, ijodkor) - insonning ilgari mavjud bo'lmagan, ijodkorlikni, ijodkorlikni o'zida mujassam etgan innovatsion

g'oyalarni ishlab chiqish uchun ijodiy qobiliyatidi [2. B.133.].

Ichki ishlar organlari xodimlari faoliyatida ijodiy fikrlashning roli:

1. Nostandart muammolarni hal qilish. Xodimlar ko'pincha shablon usullari ishlaymaydigan vaziyatlarga duch kelishadi. Masalan, murakkab jinoyatlarni tergov qilish innovatsion yondashuvlar yoki analitik usullarni qo'llashni talab qilishi mumkin.

2. Tahdidlarning oldini olish. Jinoyatlarni bashorat qilish va tahdidlarning oldini olish xodimlardan oldindan o'ylash, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ssenariylarni tahlil qilish va xavflarni minimallashtirish uchun original choralarni ishlab chiqish qobiliyatini talab qiladi.

3. Aloqa va vositachilik. Jamoatchilik bilan ishlash va nizolarni hal qilish murosaga erishish va o'zaro munosabatlarni o'rnatishda ijodiy yondashuvni talab qiladi.

Xodimlarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish usullari:

* Treninglar va amaliy holatlar. Aqliy hujum va tanqidiy tahlil usullaridan foydalangan holda real vaziyatlarni tahlil qilish.

* Tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Mantiqiy o'yinlardan foydalanish, tahlil va prognozlashni rivojlantirish bo'yicha treninglar.

* Jamoaviy ish. Birgalikda muhokama qilish va g'oyalarni yaratish ijodkorlikning sinergiyasiga yordam beradi [3.54].

Ichki ishlar vazirligiga ijodiy yondashuvni joriy etish muammolari:

1. **Byurokratik cheklovlar.** Qattiq qoidalar tashabbusni bostirishi mumkin.

2. **O'qish uchun vaqt yetishmasligi.** Yuqori yuk sharoitida ko'nikmalarni rivojlantirish uchun vaqt ajratish qiyin.

3. **O'zgarishlarga qarshilik.** Ba'zi xodimlar nostandart yondashuvlarni belgilangan tartib uchun tahdid sifatida qabul qilishlari mumkin.

Ichki ishlar xodimlarining intellektual qobiliyati, bilimi, ko'nikmalari, ilmiy haqiqatning tubiga yetishga bo'lgan intilishlari ilmiy kreativlikda o'z aksini topadi. Jinoyatchilikni oldini olishda, muammolarni bartaraf etish jarayonida yangi uslub yoki yo'nalish yaratish kreativlikning ichki ishlar xodimlarining kasbiy, intellektual faoliyatidagi oliy ifodasidir. Bu shaxsning yaratuvchilik va bunyodkorlik qobiliyatlarini ifodalovchi belgilardan biridir [4.16]. Ichki ishlar sohasida xodimlarining yuksak natijalarga erishishi asosiy kreativ fikrlashni kasbiy faoliyatida unumli foydalanishnidadir.

Kreativ fikrlashning mohiyati yangi g'oyalarni yaratish, muammolarni hal qilish va muammolarni hal qilishda nostandart yondashuvlarni topish qobiliyatidir. Kreativ fikrlash fikrlarning o'ziga xosligi, fikrlashning moslashuvchanligi, assotsiativ fikrlash qobiliyati, narsalarni kutilmagan burchaklardan ko'rish qobiliyati va tajribalarga tayyorlik kabi jihatlarni o'z ichiga oladi.

Kreativ fikrlashning mohiyatini quyidagicha ifodalash mumkin:

1. **Yangi g'oyalarni yaratish:** kreativ fikrlash sizga nostandart yechimlarni topishga va innovatsiyalar va yaxshilanishlarga olib keladigan yangi g'oyalarni yaratishga imkon beradi.

2. **Fikrlashda moslashuvchanlik:** kreativ odamlar muammolarni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqishga va ularni hal qilishda nostandart yondashuvlarni qabul qilishga qodir. Ular o'z fikrlarini o'zgartirishga va vazifaga ochiq fikr bilan yondashishga tayyor [5.67].

3. **Assotsiativ fikrlash:** kreativ fikrlash turli g'oyalar, tushunchalar yoki ob'ektlar o'rtasida kutilmagan assotsiatsiyalarni o'rnatish qobiliyatiga asoslanadi, bu esa yangi g'oyalar va echimlarga olib kelishi mumkin.

4. **Tajriba:** kreativ odamlar tajribalar va yangi tajribalar uchun ochiq. Ular tavakkal qilishga va muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni sinab ko'rishga tayyor, garchi ular g'ayrioddiy yoki qutidan tashqarida bo'lsa ham.

5. **Imkoniyatlarni ko'rish:** kreativ fikrlash sizga boshqalar faqat muammolar yoki cheklovlarni ko'rishi mumkin bo'lgan imkoniyatlarni ko'rish

imkonini beradi. Kreativ odamlar vaziyatlarda potentsialni topishlari va uni amalga oshirish yo'llarini izlashlari mumkin [6.86].

Xulosa. Kreativ fikrlash ichki ishlar xodimlari ishiga zamonaviy yondashuvning ajralmas qismidir. Bu sizga murakkab muammolarni hal qilishga imkon beradi, samaradorlikni oshiradi va yangi muammolarga moslashishga yordam beradi. Uning rivojlanishi uchun tashabbusni rag'batlantiradigan sharoitlarni yaratish va xodimlarni kundalik amaliyotda ijodiy usullardan foydalanishga o'rgatish muhimdir. Kreativ fikrlashning mohiyati qutidan tashqarida o'ylash, yangi g'oyalarni yaratish va muammolarni hal qilish va maqsadlarga erishish uchun g'ayrioddiy yechimlarni topishdir.

Ichki ishlar sohasidagi xodimlarda yetuk kadrlarni kreativ fikrlashni rivojlantirish orqali yetishtirish maqsadga muvofiqdir. Bu sohadagi kreativ fikrlashga alohida e'tibor qaratish lozim. Ichki ishlar sohasida faoliyat yurituvchi barcha turdagi xodimlar avvalo, kreativ fikrlovchi, ijodkor, hamda innovator bo'lib, o'ziga xos uslubiga va yo'nalishiga ega bo'lishi lozim.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Ichki ishlar organlari xodimlari va faxriylariga / Prezident Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar organlari xodimlariga tabrigi. 24.10.2021 yil. <https://president.uz/uz/lists/view/4719>.
2. Sultanova G.S. Ilmiy tafakkur tarzida konstruktiv kreativlik. Monografiya.S.: "SamDCHTI" nashriyoti. 2021. -B.160.
3. Аникеева Н.П. Психология управления персоналом в экстремальных условиях. М., 2003.
4. Boynazarov O.F. Kreativ tafakkurning shakllanishida informasion madaniyatning roli va ahamiyati (ontologik-gnoseologik tahlil) // Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Samarqand, 2022. – B. 51.
5. Коряковцев А.М. Психология профессиональной деятельности сотрудников правоохранительных органов. М., 2015.
6. Андреев В.И., Балабанова Л.М. Психология профессиональной деятельности сотрудников органов внутренних дел. М., 2013.
7. Артемьев А.В. Социальная психология в деятельности сотрудников органов внутренних дел. 2011.